

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Yhteenvetona Rovaseudun työllisyysalue lausuu, että työvoimapalveluiden tiukasti säännelty asiakasprosessi vaatii lainsäädännön keventämistä. Kunnille on siirtynyt vastuu työvoimapalveluiden järjestämisestä ja niihin liittyvistä kustannuksista, kunnille pitäisi myös antaa harkintavaltaa asiakkaiden palvelemiseen ja työllisyystehtävän hoitamiseksi. Lakia tulisi uudistaa niin, että se mahdollistaa kannustavan rahoitusjärjestelmän tavoitteiden mukaiset vaikuttavat ja paikallisiin tarpeisiin soveltuvat palvelut ja toimintatavat.

Asiakkaan palveluprosessin tulisi perustua työnhakijan palvelutarpeeseen, ei kaavamaiseen sääntelyyn. Nyt esitetty lakiluonnosesitys ei vastaa hallitusohjelman tavoitteeseen lakisääteisen palveluprosessin keventämisestä eikä mahdollista työvoimaviranomaiselle tavoitteen mukaista asiakaslähtöisyyttä.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

-

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentäminen on kannatettavaa ja helpottaa kasvokkaisten tapaamisten järjestämistä. Lähipalveluna tuotettu kasvokkainen tapaaminen tulisi kohdentaa erityisesti työttömille työnhakijoille. Lainsäädännössä tulisi tunnistaa se, että kaikille asiakkaille kasvokkainen palvelu ei tuo lisäarvoa ja työvoimaviranomaisella tulisi olla enemmän harkintavaltaa priorisoida alkuhaastattelujen järjestäminen.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Muutosehdotus on kannatettava ja se keventää hieman palveluprosessia koskevaa sääntelyä. Muutos mahdollistaa resurssien kohdentamisen niihin asiakkaisiin, jotka tarvitsevat tiiviimpää tukea ja lisää asiakasprosessien joustavuutta. Lisäksi huomiona, että onko tarpeen jatkossa puhua erikseen työnhakukeskusteluista ja täydentävistä työnhakukeskusteluista? Asiakkaalle olisi selkeämpää jos olisi määritelty termeinä vain alkuhaastattelu ja työnhakukeskustelu.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Ehdotettu esitys on perusteltu ja kannatettava. Muutoksella voidaan vähentää työllisyysasiantuntijoiden hallinnollisen työn määrää ja kustannuksia. Muistutus -käytäntö on koettu raskaaksi ja merkityksettömäksi. On myös huomattu, että asiakkaita jää paljon saapumatta varatuille ajoille, mikä johtaa tyhjäkäyntiin toiminnassa. Kuitenkin tulee huomioida, että monialaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden osalta esitetty muutos työnhaun päätymisestä ensimmäisestä laiminlyönnistä saattaisi johtaa siihen, että työnhaun uudelleen käynnistysten määrä kasvaa ja sitä kautta asiakkaiden ajanvaraukset lisääntyvät. Muistutuksien sijaan tulisi vahvistaa asiakkaiden ennakkollista informointia ja velvollisuuksien kertomista asiakkaille. KEHA-keskukselta toivotaan roolia automatisoinnin osalta asiakkaiden ennakkollisessa informoinnissa. Lisäksi tässä yhteydessä toivotaan yhteistä käytäntöä siihen, miten asiakkaalle annetaan tieto työnhaun päätymisestä ja työnhaun uudelleen käynnistämisestä. Automaattisissa lausuntopohjissa tulisi olla valmiina ohje asiakkaalle siitä, miten työnhaun saa uudelleen voimaan

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

Pyydämme tarkastelemaan erityisesti osa-aikatyötä tekevien, lyhennetyllä työviikolla työskentelevien sekä TYM-asiakkaiden osalta. Työnhakuvelvollisuuden ulottaminen osa-aikatyötä tekeviin johtaisi merkittävään hallinnollisen työn määrän kasvamiseen työllisyysvaikutusten jäädessä vähäisiksi. Osa-aikatyön määrä voi vaihdella suuresti eri työnhakijoiden välillä ja joillakin työtunteja voi olla niin paljon että lisätunteja esimerkiksi omalta työnantajalta on mahdotonta saada tai toisen työn hankkiminen sen ohelle ei ole järkevää. Ehdotus on kannatettavaa vain niiden osalta joilla osa-aikatyössä työtunteja on viikkotasolla hyvin vähän. Työnhakuvelvollisuutta ei tulisi asettaa TYM asiakkuuden alkuvaiheessa eikä niille asiakkaille, jotka eivät ole työvoimapalveluiden keinoin autettavissa. Työnhakuvelvollisuutta ei myöskään ole tarkoituksenmukaista asettaa työnhakijoille, joilla on jo tiedossa uuden työn aloittaminen lähiaikoina. Omaehtoisten opintojen aikana työnhakijalle ei tulisi asettaa työnhakuvelvollisuutta vaan opintojen aikana pitäisi saada keskittyä opintojen suorittamiseen.

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

Lakiesitys ei huomioi riittäväällä tavalla alentuneen työkyvyn merkitystä työnhakuvelvollisuuteen eikä alueen työmarkkinatilannetta.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

-

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

-

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtajousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

Esitys on kannatettava. Nykyinen malli on ollut vaikeaselkoinen ja tehtyjen työtajousten määrät ovat romahtaneet. Ehdotetut muutokset selkeyttävät työtajouksia koskevaa sääntelyä. Lisäksi tärkeää olisi kehittää työvoimapalveluiden asiakasjärjestelmää niin, että se tukisi työtajousten laatua ja niiden sujuvaa toteuttamista.

3. Selkeyttääkö työtajouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtajouksia koskevaa sääntelyä?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

Yksityisen työnvälityksen mahdollisuuksien lisääminen saada tietoa työnhakijoista on kannatettava uudistus. Se edistäisi työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja kohtaantoa. Työvoimaviranomaiselle esitetty uusi lakisääteinen velvollisuus laatia ja julkaista profiili työnhakijan puolesta tulisi poistaa esityksestä sen lisäessä työvoimaviranomaisen työmäärää eikä oletetun tietosisällön puolesta edistäisi laadukasta kohtaantoa. Työnhakuprofiilien laatiminen pitäisi automatisoida ja hyödyntää tekoaälyä mahdollisimman paljon. Mikäli työnhakuprofiilien laatimisesta tulisi lakisääteinen uusi tehtävä, tulisi varmistaa työnantajien todellinen tarve niihin ja niiden käyttöön rekrytoinnissa. Muuten siitä tulee tarpeeton uusi hallinnollinen tehtävä jolla ei ole vaikuttavuutta. Esitysluonnoksessa ei tule ilmi vaikutusarvio työnantajien halukkuudesta hyödyntää profiileja rekrytoinnissa. Työmarkkinatorilla pitäisi näkyä työnhakijoista yhteystiedot, jotta työllistäminen mahdollistuisi paremmin. Mikäli työnhakijalla ei ole puhelinnumeroa tai sähköpostia, ei työnantaja pysty tavoittamaan työntekijää.

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

-

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

-

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

-

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Muutosehdotuksena esitetään, että koulutushakuvelvollisuuden voisi täyttää muullakin kuin tutkintotavoitteisella koulutuksella.

Rovaseudun työllisyysalueen lausunto: Esitys sinällään on kannatettava ja laajentaa nuorten mahdollisuuksia täyttää koulutushakuvelvoitetta omiin tarpeisiin sopivalla koulutuksella. Lakiesitys tarvitsee kuitenkin tarkennusta kohderyhmän suuruudesta sekä yhdenvertaisen määrittelyn siitä, mikä olisi osatutkintojen riittävyys ja laajuus ja mitä koulutuksia ja ammattipätevyyksiä voidaan lukea velvollisuuden täyttämiseen.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

-

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

-

Muuta lausuttavaa?

Rovaseudun työllisyysalue korostaa, että järjestämislakia tulisi uudistaa nykyistä huomattavasti voimakkaammin jotta voidaan saavuttaa uudistukselle asetetut tavoitteet. Lain valmistelussa tulisi hyödyntää työllisyysasiantuntijoiden vankkaa osaamista ja ammattitaitoa ja asiakastason tuntemusta. Järjestämislaissa olevaa julkisten työvoimapalveluiden määritelmää (2§) tulee laajentaa ja huomioida siinä kunnan tuottamia työllisyyspalveluita laajemmin. Myös yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien palvelut tulisi huomioida nykyistä paremmin. Nykyinen tarkka sääntely perustuu valtion tapaan järjestää palvelut eikä se huomioi palveluiden siirtoa kuntatasolle. Uudenlaisia palveluita voitaisiin tuottaa yhdessä järjestöjen ja palveluntuottajien kanssa entistä vaikuttavammin.

Lisäksi yli 55 vuotiaiden muutosturvakoulutus tulisi lakkauttaa osana normienpurkoa. Palvelu on kallis ja hallinnollisesti erittäin raskas. Myös aktivointisuunnitelmien laatiminen tulisi säätää palvelutarpeesta riippuvaiseksi.

Esityksen työllisyysvaikutukset jäävät epäselviksi. Myöskään nykyiset työvoimapalveluihin osoitetut valtionosuudet eivät ole riittäviä laissa esitetyn mukaisen palveluprosessin toimeenpanoon. Esitetyt muutokset eivät luo perustetta alentaa kuntien valtionosuutta. Esityksessä on useissa kohdissa yliarvioitu esitettyjen muutosten työvoimaviranomaisen tehtävien vähentäviä vaikutuksia ja vastaavasti aliarvioitu uusista velvoitteista johtuvan työn määrän, ja tätä kautta kustannusten kasvua.

Mäensivu Sanna
Rovaniemen kaupunki - Elinvoimalautakunta